Institut International d'Anthropologie. IIIe Session. Amsterdam 20—29 XI. 1927. Paryż, 1928, str. XL i 833, 8°.

Niedawno temu ukazało się sprawozdanie z trzeciego zjazdu paryskiego „Międzynarodowego Instytutu Antropologicznego", urządzonego w r. 1927 w Amsterdamie. Poza statutem, spisem członków Instytutu oraz obszernem sprawozdaniem z przebiegu kongresu (str. 1—70), zawiera tom niniejszy streszczenia prawie wszystkich wygłoszonych w czasie kongresu wykładów. Tylko drobna część mówców nie nadesłała referatów, inne zostały już ogłoszone gdzieindziej. W zjeździe amsterdamskim wzięli udział przedstawiciele kilkudziesięciu narodów, po raz pierwszy zjawili się także Niemcy, zresztą niezbyt licznie reprezentowani. Nauka polska reprezentowana była przez kilkanaście osób. Na ogólną liczbę 151 referatów przypada na Polaków 16, a więc ponad 10%. Poza posiedzeniami plenarnemi, gdzie omawiano zagadnienia ogólniejsze, większa część obrad kongresowych odbywała się w sekcjach, których było 8, jednakże trzy z nich (trzecia, czwarta i siódma) nie odbywały zebrań z powodu braku prelegentów. Odpowiednio do toku obrad, w publikacji omawianej podane są najprzód streszczenia referatów wygłoszonych i odczytanych na plenum, a następnie w kolejnym porządku treść wykładów przedstawionych w poszczególnych sekcjach. Najobszerniej wypadło sprawozdanie z sekcji I, poświęconej antropologji morfologicznej i funkcjonalnej oraz etnologji. Z referatów polskich, mających pewien związek z prehistorją, wymieniamy trzy następujące wygłoszone w tej sekcji. Doc. dr. St. Poniatowski z Warszawy mówił o „Arjach i rasie nordyjskiej", i doszedł do wniosku, że pierwotny typ antropologiczny praindoeuropejski charakteryzuje niski wzrost, ciemna cera i ciemne włosy oraz krótkogłowość (strona 215—219). Pani dr. Stołyhwowa z Warszawy, mówiła o „Śladach elementów pigmejskich na Pomorzu polskiem". Opierając się na analizie szkieletów z cmentarzyska z okresu rzymskiego w Oksywiu, wykazała, że obok typu nordyjskiego i przedstawicieli dwóch innych ras wyróżnić można na cmentarzysku oksywskiem czwartą rasę, najliczniej reprezentowaną, odznaczającą się bardzo niskim wzrostem, małą pojemnością czaszki i pośredniogłowością z tendencją brachicefaliczną, pokrewną dzisiejszym Lapończykom (str. 225—227). Trzeci referat, wygłoszony przez p. dr. Aleks. Macieszę z Płocka, dotyczył typów kranjologicznych Mazowsza płockiego z okresu wczesnohistorycznego (str. 227—231). Z pracy tej wynika, że brok całkowicie na Mazowszu w XI—XII wieku po Chr. elementu alpejskiego, ogromna większość czaszek należy do typu nordyjskiego (α) i skrajnie długogłowego (ε), na podkładzie przeważającego typu presłowiańskiego (β), przyczem zaznacza się też słaba domieszka typu subnordycznego (γ). Z dużej liczby referatów wygłoszonych w sekcji prehistorycznej wymieniamy naprz. wykłady hr. Begouena: O odciskach stóp człowieka przedhistorycznego w jaskiniach francuskich; Absolona: O jaskini w Pekarni; p. Absolonowej: O posążkach oryniackich na Morawach; Peyronyego: O nowych odkryciach w Dordonji; prof. Matiegki: Idea demografji prehistorycznej oraz trzy wykłady polskie, z tych dwa profesora Adama Wrzoska i dra Ćwirki-Godyckiego p. t. Cmentarzysko z epoki bronzu w Laskach (str. 372—374) i Okrzeski i wyroby krzemienne w grobach z epoki bronzowej w Polsce (str. 374—376), trzeci p. dr. A. Karpińskiej: O zwyczaju budowania kurhanów w Polsce (str. 376—382). Cmentarzysko w Laskach jest największem dotąd zbadanem cmentarzyskiem przedhistorycznem w Polsce, obejmuje bowiem przeszło 1700 grobów. Szkoda tylko, że charakterystyka cmentarzyska, dana przez obu autorów, nie zawiera bliższego określenia wieku oraz przynależności kulturowej cmentarzyska. Drugi referat tychże autorów opiera się na błędnej przesłance, że okrzeski i wyroby krzemienne znalezione na cmentarzysku wyżej opisanem są z niem współczesne i stanowią część wyposażenia grobowego. W rzeczywistości mamy tu do czynienia z śladami osady z młodszej a może także środkowej epoki kamiennej. Referat p. dr. Karpińskiej stanowi rozszerzenie i uzupełnienie wstępu jej pracy doktorskiej (Kurhany z okresu rzymskiego w Polsce) i zawiera wyliczenie kurhanów, występujących w Polsce od neolitu aż do okresu historycznego. Ze względu na swój charakter ściśle opisowy wykład ten nie nadawał się absolutnie na kongres, na którym powinno się przedstawiać nie fakty, lecz zagadnienia. Prace innych sekcyj, poświęconych eugenice i dziedziczności (V), etnografji i folklorowi (VI) i psychosocjologji (VIII) możemy tutaj pominąć. Do publikacji dodano sprawozdanie z konferencji międzynarodowego związku organizacyj eugenicznych, która odbyła się w czasie trwania kongresu amsterdamskiego. D. J.